Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

9. juuni 2016*

Apellatsioonkaebus — Keelatud kokkulepped — EÜ artikkel 81 — Tee-ehitusel kasutatava bituumeni Hispaania turg — Turu jagamine ja hindade kooskõlastamine — Menetluse liiga pikk kestus Euroopa Liidu Üldkohtus — Menetluse liiga pikk kestus Euroopa Komisjonis — Apellatsioonkaebus kohtukulude peale

Kohtuasjas C-616/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 27. novembril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Productos Asfálticos (PROAS) SA, asukoht Madrid (Hispaania), esindaja: *abogada* C. Fernández Vicién,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Urraca Caviedes ja F. Castillo de la Torre, keda abistas advokaat A. J. Rivas,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president viienda koja presidendi ülesannetes T. von Danwitz, Euroopa Kohtu president viienda koja kohtuniku ülesannetes K. Lenaerts, kohtunikud D. Šváby (ettekandja), A. Rosas ja C. Vajda,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

1 Oma apellatsioonkaebuses palub Productos Asfálticos (PROAS) SA tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. septembri 2013. aasta otsus PROAS *vs.* komisjon (T-495/07, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2013:452), millega kohus jättis rahuldamata tema hagi nõudega tühistada komisjoni 3. oktoobri 2007. aasta otsus K(2007) 4441 (lõplik) EÜ […] artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/38.710 – Bituumen (Hispaania)) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) teda puudutavas osas ja tema teise võimalusena esitatud nõude vähendada talle määratud trahvi summat.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikkel 31 sätestab, et „Euroopa Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid või karistusmaksed, [ja et ta] võib määratud trahvi või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada“.

1998. aasta suunised

3 Suunised määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ESTÜ] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „1998. aasta suunised“) sätestavad punktis 1. A, mis käsitleb rikkumise raskuse hindamist:

„Raskusaste

Rikkumise raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust.

Seega jagunevad rikkumised kolme kategooriasse: kerged rikkumised, rasked rikkumised ja väga rasked rikkumised.

[…]

— Väga rasked rikkumised

Need on üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid ja turujagamiskvoodid […]

Võimalik trahvisumma: rohkem kui 20 miljonit [eurot]

[…]“.

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

4 Vaidluse taust on välja toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–89 ja selle võib kokku võtta alljärgnevalt.

5 Toode, mida rikkumine puudutab, on sitke bituumen ehk bituumen, mida ei ole mingil viisil töödeldud ja mida kasutatakse teede ehitamisel ja hooldamisel.

6 Hispaania bituumeniturul tegutsevad esiteks kolm tootjat ehk kontsernid Repsol, CEPSA-PROAS ja BP ning teiseks importijad, kelle hulka kuuluvad kontsernid Nynäs ja Petrogal.

7 Kontsern CEPSA-PROAS on börsil noteeritud ja mitmes riigis tegutsev energiasektori äriühingute rahvusvaheline kontsern. PROAS, kes on alates 1. märtsist 1991 Compañia Española de Petróleos (CEPSA) SA100-protsendiline tütarettevõtja, turustab CEPSA toodetud bituumenit ning toodab ja turustab ka muid bituumenitooteid.

8 Pärast seda, kui üks BP kontserni äriühing esitas 20. juunil 2002 vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis“), taotluse trahvide eest kaitse saamiseks, viidi 1. ja 2. oktoobril 2002 kontsernide Repsol, CEPSA-PROAS, BP, Nynäs ja Petrogal äriühingute juures läbi uurimised.

9 Komisjon saatis 6. veebruaril 2004 asjaomastele ettevõtjatele nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artikli 11 lõike 3 alusel esimesed teabenõuded.

10 Kontserni Repsol äriühingud ja PROAS esitasid vastavalt 31. märtsi ja 5. aprilli 2004. aasta faksidega komisjonile 2002. aasta koostööteatise alusel taotluse, millele oli lisatud ettevõtja avaldus.

11 Pärast seda, kui komisjon oli asjaomastele ettevõtjatele saatnud veel neli teabenõuet, alustas ta ametlikult menetlust ja saatis ajavahemikus 24.–28. augustini 2006 vastuväiteteatise kontsernide BP, Repsol, CEPSA-PROAS, Nynäs ja Petrogal asjaomastele äriühingutele.

12 Komisjon võttis 3. oktoobril 2007 vastu vaidlusaluse otsuse, milles ta tuvastas, et selle adressaadiks olevad 13 äriühingut olid sõlminud palju Hispaania territooriumil (välja arvatud Kanaari saared) tee-ehitusel kasutatava sitke bituumeni valdkonda puudutavaid turu jagamise ja hindade kooskõlastamise kokkuleppeid.

13 Komisjon leidis, et mõlemad tuvastatud konkurentsipiirangud, nimelt turu jagamise ja hindade kooskõlastamise horisontaalkokkulepped kuulusid juba oma laadi poolest EÜ artikli 81 kõige raskemat liiki rikkumiste hulka, millega saab kohtupraktika kohaselt põhjendada rikkumise kvalifitseerimist „väga raskeks“.

14 Komisjon kehtestas määratavate trahvide „lähtesummaks“ 40 000 000 eurot, võttes arvesse rikkumise raskust, asjaomase turu väärtust, mis rikkumise viimasel täisaastal ehk 2001. aastal oli hinnanguliselt 286 400 000 eurot, ja asjaolu, et rikkumine piirdus ainult ühes liikmesriigis toimunud bituumeni müügiga.

15 Seejärel liigitas komisjon vaidlusaluse otsuse adressaatideks olevad ettevõtjad erinevatesse kategooriatesse, mille ta määras kindlaks vastavalt nende suhtelisele olulisusele asjaomasel turul ja mille alusel ta kohtles neid erinevalt, et võtta arvesse nende tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada konkurentsile olulist kahju.

16 Repsoli kontsern ja PROAS, kelle asjaomased turuosad olid 2001. aasta majandusaastal vastavalt 34,04 ja 31,67%, liigitati esimesse kategooriasse, BP kontsern, kelle turuosa oli 15,19%, teise kategooriasse ning kontsernid Nynäs ja Petrogal, kelle turuosad olid 4,54–5,24%, kolmandasse kategooriasse. Sellel alusel kohandati määratavate trahvide „põhisummasid“ järgmiselt:

— esimene kategooria, Repsoli kontsernile ja PROAS-ile: 40 000 000 eurot;

— teine kategooria, BP kontsernile: 18 000 000 eurot;

— kolmas kategooria, kontsernidele Nynäs ja Petrogal: 5 500 000 eurot.

17 Pärast trahvide „põhisumma“ suurendamist lähtuvalt rikkumise kestusest, st ajavahemiku eest, mis PRAOS-i puhul kestis 11 aastat ja 7 kuud (1. märtsist 1991 kuni 1. oktoobrini 2002), järeldas komisjon, et talle määratavat trahvisummat tuleb suurendada 30% raskendavate asjaolude tõttu, kuna kõnealune ettevõtja oli asjaomase kartelli üks olulistest „mootoritest“.

18 Komisjon otsustas samuti, et 2002. aasta koostööteatise alusel oli PROAS-il õigus trahvisumma – mis talle oleks tavapäraselt tulnud määrata – vähendamisele 25%.

19 Nendest asjaoludest lähtuvalt määrati CEPSA-le ja PROAS-ile solidaarselt tasumisele kuuluv trahv 83 850 000 eurot.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

20 Apellant esitas Üldkohtu kantseleisse 20. detsembril 2007 hagiavalduse, milles palus vaidlusalune otsus teda puudutavas osas tühistada ning teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi summat. Samuti palus ta kohtkulud välja mõista komisjonilt.

21 Nõude põhjendamiseks esitas apellant kaheksa väidet.

22 Üldkohus lükkas kõik need väited tagasi ja jättis seega hagi tervikuna rahuldamata.

23 Komisjon palus vastuhagis Üldkohtul oma täielikku pädevust teostades suurendada PROAS-ile määratud trahvi summat, kuid Üldkohus seda taotlust ei rahuldanud.

Poolte nõuded

24 PROAS palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

— lahendada kohtuasi lõplikult, suunamata seda tagasi Üldkohtusse, ja tühistada vaidlusalune otsus või teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi summat;

— teise võimalusena suunata kohtuasi tagasi Üldkohtule, ja

— mõista mõlema menetlusega kaasnevad kohtukulud välja komisjonilt.

25 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja

— mõista kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebus

26 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kuus väidet.

27 Esimene väide, mis koosneb kolmest osast, tugineb Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47, ELTL artikli 261 ja määruse nr 1/2003 artikli 31 rikkumisele. Teise väitega, mida tuleb analüüsida kõigepealt, väidab apellant, et Üldkohus tõlgendas 1998. aasta suuniste punkti 1. A valesti. Kolmas väide tugineb mõistliku tähtaja põhimõtte rikkumisele. Neljas väide käsitleb Üldkohtu kodukorra, kohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõike 2 rikkumist.

Teine väide, et 1998. aasta suuniste punkti 1. A on tõlgendatud valesti

Poolte argumendid

28 Teise väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 129–135, 140–143, 149 ja 439–442 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette, et viimane rikkus õiguskindluse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid ning tema kaitseõigusi, tõlgendades 1998. aasta suuniste punkti 1. A valesti.

29 Esiteks leiab ta, et vastavalt viidatud punkti sõnastusele ja konkurentsipoliitika eesmärkidele pidi Üldkohus kontrollima, kas komisjon oli trahvi põhisumma kindlaksmääramisel arvestanud asjaomase rikkumise mõju turul, kuna käesoleval juhul oli see mõju „mõõdetav“.

30 Üldkohus möönis aga, et komisjon kvalifitseerib vaidlusaluse rikkumise selle sätte tähenduses „väga raskeks“ ja kehtestab trahvi põhisummaks kahekordse minimaalse summa, mis on selliste rikkumiste puhul ette nähtud, hindamata rikkumise mõju.

31 Nii toimides kahjustas Üldkohus samuti komisjoni suuniste siduvust komisjoni enda suhtes, lubas tal kalduda kõrvale oma varasemast otsustuspraktikast ja rikkus harta artiklit 47, muutes apellandi sõnul eelduse, et kartellikokkulepped on „juba oma laadi poolest“ väga rasked rikkumised, ümberlükkamatuks eelduseks.

Euroopa Kohtu hinnang

32 Apellant väidab käesoleva väitega seda, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et komisjon võis vaidlusaluse rikkumise kvalifitseerida 1998. aasta suuniste punkti 1. A tähenduses „väga raskeks“ juba selle rikkumise laadi enda tõttu.

33 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb 1998. aasta suunistest, et horisontaalsed hinnakartellid või turgude jagamise kokkulepped võib kvalifitseerida väga raskeks rikkumiseks ainuüksi nende laadi tõttu, ilma et komisjon peaks tõendama rikkumise tegelikku mõju turule (vt selle kohta kohtuotsused, 3.9.2009, Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 75; 24.9.2009, Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, C-125/07 P, C-133/07 P ja C-137/07 P, EU:C:2009:576, punkt 103, ja 8.5.2013, Eni *vs.* komisjon, C-508/11 P, EU:C:2013:289, punkt 97).

34 Seega Üldkohus, olles meenutanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 130, et vaidlusalune rikkumine toimus turu jagamise horisontaalsete kokkulepete ja hindade kooskõlastamise kaudu, ning seejärel selle kohtuotsuse punktis 133 kohtupraktikat, millele on sisuliselt viidatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis, lükkas õiguspäraselt ning õiguskindluse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid, apellandi kaitseõigusi või harta artiklit 47 rikkumata tagasi apellandi argumendid, mille kohaselt ei võinud komisjon vaidlusalust rikkumist kvalifitseerida „väga raskeks“ 1998. aasta suuniste punkti 1. A tähenduses, hindamata selle rikkumise mõju turule.

35 Järelikult tuleb apellatsioonkaebuse teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimene väide, et rikutud on harta artiklit 47, ELTL artiklit 261 ja määruse nr 1/2003 artiklit 31

Esimese väite esimene ja teine osa, mis tuginevad vastavalt apellandi esitatud väidete moonutamisele ja sellele, et rikuti õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

– Poolte argumendid

36 Esimese väite esimeses osas heidab apellant Üldkohtule ette seda, et viimane moonutas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 125, 127 ja 140–142 väiteid, mida ta oli esitanud. Nii järeldas kohus esiteks, et apellant piirdus kõnealuse rikkumise „väga raskeks“ kvalifitseerimise vaidlustamisega, jättes eraldiseisvalt vaidlustamata tema suhtes kohaldatud trahvi põhisumma. Teiseks leidis kohus, et apellant oli esitanud Hispaania turgu iseloomustavaid elemente kergendavate asjaoludena, mitte aga teguritena, mis ilmestavad vaidlusaluse rikkumise väiksemat raskust.

37 Nii toimides ei võimaldanud Üldkohus tal ühelgi hetkel vaidlustada 40 000 000 euro suurust põhisummat, mille komisjon oli vaidlusaluses otsuses kehtestanud, ning seega asetas kohus ta olukorda, kus tal ei olnud võimalik end kaitsta.

38 Sellega seoses väidab apellant esimese väite teise osa raames, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 129–143, 149–160 ja 439–446 vastu, samuti seda, et jättes eraldiseisvalt analüüsimata argumendid, mille apellant oli esitanud rikkumise raskuse kohta, ja võttes üle komisjoni hinnangud sellisena, nagu need esinevad vaidlusaluses otsuses, ning selle, kuidas see institutsioon on tõlgendanud omaenda suuniseid, rikkus Üldkohus „oma kohustust teostada vaidlusaluse otsuse üle täieliku pädevuse kontrolli vastavalt ELTL artiklile 261 ja määruse nr 1/2003 artiklile 31“.

39 Apellant väidab, et Üldkohus üksnes kordab vaidlusaluses otsuses sisalduvaid sedastusi rikkumise raskuse ja geograafilise ulatuse kohta, olgugi et ta oli komisjonile heitnud ette oma otsuse ebapiisavat põhjendamist selles osas. Apellant leiab ka, et kohus ei hooma piisavalt Hispaania valitsuse poolse surve olemasolu käesolevas asjas, märkides eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktis 138, et tegemist on rikkumise pelga heakskiitmise või talumisega siseriiklike ametivõimude poolt. Ta leiab veel, et seoses vaidlusaluse kartellikokkuleppe mõjuga turule piirdub kohus viitega 1998. aasta suunistele ja põhjendab trahvi põhisumma kohandamist tulemusetult.

40 Lisaks sellele hoidus Üldkohus „[vaidlusaluse] otsuse läbivaatamisest talle antud täieliku pädevuse kontrolli teostamisel“.

41 Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse esimese väite esimene ja teine osa on ilmselgelt põhjendamatud.

– Euroopa Kohtu hinnang

42 Seoses esimese väite teise osaga, mida tuleb analüüsida esimesena, tuleb kõigepealt meenutada, et ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise menetlusi käsitlevate komisjoni otsuste kohtuliku kontrolli süsteem seisneb institutsioonide õigusaktide ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrollis, mida ELTL artikli 261 alusel on hagejate taotlusel võimalik täiendada täieliku pädevusega, mida Üldkohus teostab kõnealuses valdkonnas komisjoni poolt määratud karistuste suhtes (kohtuotsus, 21.1.2016, Galp Energía España jt *vs.* komisjon, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 71).

43 Sellega seoses, nagu Euroopa Kohus on korduvalt täpsustanud, hõlmab ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrolli ulatus ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise menetlusi käsitlevate komisjoni otsuste kõiki elemente, mille põhjaliku kontrollimise Üldkohus tagab nii õiguslikust kui ka faktilisest aspektist, lähtudes hagejate esitatud väidetest ja võttes arvesse kõiki viimaste esitatud tõendeid, olgu need tehtud otsusest varasemad või hilisemad, olgu need esitatud eelnevalt haldusmenetluses või

esimest korda Üldkohtu lahendatavas hagis, niivõrd kuivõrd need tõendid on komisjoni otsuse seaduslikkuse kontrollimiseks asjakohased (kohtuotsus, 21.1.2016, Galp Energía España jt *vs.* komisjon, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 72).

44 Seevastu on Üldkohtule antud täieliku pädevuse ulatus erinevalt ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrollist rangelt piiratud trahvisumma kindlaksmääramisega (kohtuotsus, 21.1.2016, Galp Energía España jt *vs.* komisjon, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 76).

45 Seega tuleb apellandi esimese väite teist osa, mille kohaselt on rikutud ELTL artiklit 261 ja määruse nr 1/2003 artiklit 31, mõista nii, et see on suunatud asjaolu vastu, et Üldkohus ei teostanud vaidlusaluse otsusega määratud trahvi summa suhtes täieliku pädevuse kontrolli.

46 Tuleb aga tõdeda, et Üldkohus esitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 129–164 üksikasjaliku ülevaate teguritest, mida ta arvestas selleks, et hinnata vaidlusaluses otsuses komisjoni poolt tuvastatud vaidlusaluse rikkumise raskusastet.

47 Sellega seoses järeldas Üldkohus esiteks, et komisjon oli vaidlusaluse rikkumise õigesti kvalifitseerinud „väga raskeks“ 1998. aasta suuniste punkti 1. A tähenduses.

48 Teiseks järeldas kohus, et komisjon võis igal juhul õiguspäraselt kehtestada PROAS-ile määratud trahvi põhisummaks 40 000 000 eurot, ilma et ta oleks pidanud arvestama kartellikokkuleppe tegelikku mõju asjaomasel turul. Sellega seoses leidis kohus, et apellant ei olnud tõendanud, et sellel turul ei olnud üleriigilist mõõdet. Lisaks sellele võttis kohus arvesse sitke bituumeni Hispaania turu koguväärtust aastal 2001 ning PROAS-i turuosa, milleks oli 31,67%.

49 Lõpuks järeldas Üldkohus kõiki neid asjaolusid arvestades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 158, et „isegi kui lugeda tõendatuks kartellikokkuleppe tegeliku mõju puudumine asjaomasel turul, ei saa see kaasa tuua trahvisumma muutmist Üldkohtu poolt“.

50 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 439–446 sisalduvaid põhjendusi ei saa kritiseerida ka Üldkohtu poolt täieliku pädevuse kontrolli teostamata jätmise tõttu. Nimelt esitab Üldkohus apellandi etteheidetele üksikasjaliku vastuse, põhjendades neist igaüht eraldi. Seega on see nii etteheidete puhul, mis käsitlevad esiteks vaidlusaluses otsuses põhjenduste puudumist vaidlusaluse kartellikokkuleppe tegeliku mõju puudumise osas asjaomasel turul, teiseks rikkumise osaliste segiajamist seoses kokkulepete õiguspärasusega, mille tõi kaasa Hispaania valitsuse sekkumine, ja kolmandaks rikkumise osaliste vastavate osakaalude hindamist nende sitke bituumeni käibe põhjal.

51 Pealegi pelk asjaolu, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 157, 158 ja 449 on Üldkohus PROAS-ile määratud trahvi osas oma täieliku pädevuse raames ka kinnitanud mitut vaidlusaluses otsuses komisjoni poolt antud hinnangu elementi, mille õiguspärasus on eelnevalt tuvastatud, ei näita täieliku pädevuse kontrolli teostamata jätmist kohtu poolt (vt selle kohta kohtuotsus, 8.5.2013, Eni *vs.* komisjon, C-508/11 P, EU:C:2013:289, punkt 99).

52 Lisaks, mis puudutab asjaolu, et apellant vaidlustab tõendite hindamist Üldkohtu poolt seoses Hispaania valitsuse survega ja eelkõige asjaolu, et seda tuleb käsitada rikkumise pelga heakskiitmise või talumisena siseriiklike ametivõimude poolt, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ainult Üldkohus pädev tuvastama ja hindama fakte ning üldjuhul uurima tõendeid, millele ta nende faktide tuvastamisel tugineb. Seega, kui vastavad tõendid on kogutud nõuetekohaselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ning tõendamiskohustust ja tõendite kogumist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Üldkohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku väärtust. See hinnang – välja arvatud juhul, kui tegemist on nende tõendite moonutamisega – ei ole seega iseenesest õigusküsimus, mida Euroopa Kohus saaks kontrollida (kohtuotsus, 20.1.2016, Toshiba Corporation *vs.* komisjon, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punkt 40).

53 Järelikult tuleb esimese väite teine osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

54 Mis puudutab esimese väite esimest osa, mis käsitleb Üldkohtus esitatud väidete väidetavat moonutamist, siis tulemusetu on argument, mille kohaselt Üldkohus järeldas ekslikult, et apellant vaidlustas üksnes asjaomase rikkumise kvalifitseerimise „väga raskeks“, jättes eraldiseisvalt vaidlustamata tema suhtes kohaldatud trahvi põhisumma. Nimelt, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 48, ei piirdunud Üldkohus igal juhul vaid asjaomase rikkumise „väga raskeks rikkumiseks“ kvalifitseerimise analüüsimisega, vaid kontrollis ka põhisumma kindlaksmääramist.

55 Sama kehtib ka argumendi kohta, mille kohaselt Üldkohus järeldas, et apellant oli esitanud Hispaania turgu iseloomustavad elemendid kergendavate asjaoludena, mitte aga teguritena, mis näitavad, et vaidlusalune rikkumine oli vähem raske. Nimelt, kuna Üldkohus analüüsis apellandi väiteid Hispaania turu tunnuste kohta kergendavate asjaolude hindamise raames, ei saa kohtule igal juhul ette heita seda, et ta ei analüüsinud neid rikkumise raskuse hindamisel (vt kohtuotsus, 5.12.2013, Solvay Solexis *vs.* komisjon, C-449/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:802, punktid 78 ja 79).

56 Sellest järeldub, et apellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa tuleb tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite kolmas osa, mis tugineb võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele

57 Oma esimese väite kolmandas osas heidab apellant Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, otsustades vaidlustatud kohtuotsuse punktides 161–164, et komisjon võis oma varasemast otsustuspraktikast konkurentsiasjades kõrvale kalduda, eelkõige sellest, mis tuleneb komisjoni 13. septembri 2006. aasta otsusest K(2006) 4090 lõplik, mis käsitleb [EÜ] artikli 81 alusel algatatud menetlust (juhtum COMP/F/38.456 – Bituumen (Madalmaad)).

58 Siinkohal piisab, kui meenutada, nagu tegi ka Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 161, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei ole komisjoni varasem otsustuspraktika konkurentsiõiguse valdkonna trahvidele kohaldatav õiguslik raamistik (kohtuotsus LG Display ja LG Display Taiwan *vs.* komisjon, C-227/14 P, EU:C:2015:258, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse esimese väite kolmas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite neljas osa, mis tugineb asjaolule, et Üldkohus ei analüüsinud tegelikult PROAS-i konkreetset osakaalu vaidlusaluses rikkumises ja keeldus määramast taotletud menetlust korraldavaid meetmeid

– Poolte argumendid

60 Esimese väite neljandas osas, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 209 ja 215 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette esiteks seda, et kohus eksis, kui jättis uue väitena esitamise põhjendusel analüüsimata apellandi argumendi, mille kohaselt võis komisjoni poolt kasutatud käibe arvutamise meetod tuua kaasa tema osakaalu kunstliku suurendamise kartellis, kuna komisjon jättis välja teiste kartelliosaliste kontsernisisese müügi ja muud tooted peale sitke bituumeni.

61 Teiseks leiab ta, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui jättis rahuldamata tema taotluse võtta menetlust korraldavad meetmed, millega kohustada komisjoni esitama dokumendid, mis võimaldaks apellandil tõendada, et komisjon eksis PROAS-i osakaalu kindlaksmääramisel asjaomases kartellis. Sellega muutis Üldkohus apellandi jaoks võimatuks oma argumente tõhusalt kaitsta.

62 Komisjon leiab, et esimese väite see väiteosa tuleb tagasi lükata.

– Euroopa Kohtu hinnang

63 Mis puudutab apellandi etteheidet, et Üldkohus ei analüüsinud tegelikult PROAS-i konkreetset osakaalu vaidlusaluses rikkumises, siis tuleb tõdeda, et see tuleneb vaidlustatud kohtuotsuse väärast mõistmisest.

64 Nimelt nähtub kohtuotsusest, et Üldkohus lükkas selle etteheite tagasi põhjendatult. Selleks märkis kohus esimese võimalusena vaidlustatud kohtuotsuse punktides 204–208 põhjused, miks ei olnud komisjonil võimalik võtta arvesse trahvi põhisumma kindlaksmääramisel aluseks võetud majandusaasta suhtes kontserni Repsol müüke Composán Distribución SA-le, ja teise võimalusena selle kohtuotsuse punktides 211–215, et apellant ei esitanud ühtegi argumenti teiste sellesse kontserni kuuluvate äriühingute kohta.

65 Seega, isegi kui eeldada, et Üldkohus tuvastas selle sama kohtuotsuse punktis 209 valesti, et apellandi vastavad argumendid olid uued, esitas ta faktide eraldiseisva analüüsi raames õiguslikult piisavalt põhjendused, miks ta järeldas, et komisjon ei olnud apellandile määratud trahvi põhisumma kindlaksmääramisel proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid rikkunud.

66 Mis puudutab Üldkohtu keeldumist rahuldada apellandi menetlust korraldavate meetmete võtmise või menetlustoimingu tegemise taotlus, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt otsustab Üldkohus põhimõtteliselt ainsana võimaliku vajaduse üle täiendada teavet, mis tal tema lahendavata kohtuasjaga seoses on (vt selle kohta kohtuotsus, 14.3.2013, Viega *vs.* komisjon, C-276/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:163, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

67 Võttes arvesse, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 204–208 esitas Üldkohus piisavad põhjendused selleks, et tuvastada nende dokumentide ebaolulisust, mis puudutavad Repsoli kontserni müüke Composán Distribución SA-le, ei ole apellandi pelgad väited nende dokumentide võimaliku kasulikkuse kohta enda kaitsmisel piisavad, et tõendada, et Üldkohus ei saanud lahendada kohtuasja nii, et ta oli teadlik kõikidest asjaoludest. Seetõttu ei saa nendest väidetest tuletada Üldkohtu kohustust kasutada menetlust korraldavaid meetmeid või menetlustoiminguid (vt analoogia alusel kohtuotsus, 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe *vs.* komisjon, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punkt 59).

68 Sellest järeldub, et käesolev etteheide ning samuti esimese väite neljas osa tervikuna tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

69 Eeltoodut arvestades tuleb apellatsioonkaebuse esimene väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et rikutud on mõistliku tähtaja järgimise põhimõtet

Poolte argumendid

70 Oma kolmanda väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 372–400 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette esiteks seda, et kohus rikkus õigusnormi, järeldades, et komisjoni juhitud menetlus, mis kestis ligikaudu viis aastat ja neli kuud, viidi läbi mõistliku aja jooksul ja et seega ei rikutud hea halduse põhimõtet. Sellega seoses väidab ta, et selle menetluse kestuse mõistlikku laadi ei saa tuvastada sel alusel, et komisjon järgis määruses nr 1/2003 kehtestatud aegumistähtaega. Samuti väidab ta, et kõnealuse menetluse liiga pika kestuse tagajärjel määrati suurem trahv kui see, mis oleks

talle määratud siis, kui menetlus oleks lõpetatud mõistliku aja jooksul, võttes arvesse komisjoni poliitika järkjärgulist karmistumist konkurentsieeskirjade rikkumiste eest trahvide määramise valdkonnas.

71 Teiseks heidab apellant Üldkohtule ette kohtumenetluse liiga pikka kestust – st viis aastat ja üheksa kuud –, mida ei õigusta ükski erandlik asjaolu.

72 Arvestades asjaolu, et kogu menetluse, nii haldus- kui kohtumenetluse kestus ületab 11 aastat, millele tuleb lisada käesoleva apellatsioonkaebuse menetlemise kestus, palub apellant Euroopa Kohtul rakendada otse mõistliku tähtaja järgimise ja hea halduse põhimõtete rikkumisest tulenevaid tagajärgi, tühistades vaidlustatud kohtuotsuse ja suunates kohtuasja edasi selleks, et vaidlusalune otsus tühistada või teise võimalusena sel alusel trahvisummat vähendada, kohustamata teda esitama Üldkohtusse kahju hüvitamise hagi.

73 Komisjon märgib, et mis puudutab väiteid mõistliku tähtaja rikkumise kohta nii haldus- kui kohtumenetluses, siis on apellandi kohustus esitada Üldkohtusse kahju hüvitamise hagi. Ta lisab, et igal juhul ei esita apellant ühtegi tõendit, mis kinnitaks, et menetlused komisjonis ja Üldkohtus, eraldivõetuna või ühiselt, kestsid liiga kaua, arvestades käesolevaid asjaolusid.

Euroopa Kohtu hinnang

74 Mis puudutab käesoleva väite esimest osa, millega apellant heidab Üldkohtule ette seda, et kohus rikkus õigusnormi, kuna ta järeldas, et haldusmenetlus viidi läbi mõistliku aja jooksul, siis tuleb meenutada, et kuigi mõistliku tähtaja järgimise põhimõtte rikkumine võib õigustada ELTL artiklil 101 või 102 põhineva haldusmenetluse lõpus tehtud otsuse tühistamist, kui sellega rikutakse ka asjaomase ettevõtja kaitseõigusi (vt selle kohta kohtuotsus, 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punktid 42 ja 43), ei saa sellise haldusmenetluse mõistliku tähtaja rikkumine komisjoni poolt, eeldusel, et see on tõendatud, tuua kaasa määratud trahvi summa vähendamist (vt selle kohta kohtuotsus, 8.5.2014, Bolloré *vs.* komisjon, C-414/12 P, ei avaldata, EU:C:2014:301, punkt 109).

75 Käesoleval juhul tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 375–377 tuvastas Üldkohus lõplikult, mida apellant ei ole muu hulgas käesoleva apellatsioonkaebuse raames vaidlustanud, et apellant ei ole tõendanud, et tema kaitseõiguste teostamist oleks saanud mõjutada põhjused, mis olid seotud haldusmenetluse väidetavalt liiga pika kestusega.

76 Seega ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta lükkas tagasi apellandi väite, millega viimane nõudis vaidlusaluse otsuse tühistamist haldusmenetluse väidetavalt liiga pika kestuse alusel.

77 Sellega seoses asjaolu, et kõnealuse menetluse liiga pika kestuse tagajärjel määrati apellandi sõnul suurem trahv kui see, mis oleks talle määratud siis, kui menetlus oleks lõpetatud mõistliku aja jooksul, on asjakohatu, kuna see argument on puhtalt spekulatiivset laadi.

78 Seetõttu tuleb apellandi argumendid selles küsimuses põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

79 Mis puudutab apellandi poolt teise võimalusena esitatud nõuet vähendada talle määratud trahvi summat, võttes arvesse haldusmenetluse väidetavalt liiga pikka kestust, siis tuleb märkida, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 74, et selline argument on tulemusetu.

80 Seega ei saa kolmanda väite esimene osaga nõustuda.

81 Mis puudutab käesoleva väite teist osa, millega apellant heidab Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus tema õigust õigusemõistmisele mõistliku aja jooksul, siis tuleb meenutada, et kui liidu kohus rikub harta artikli 47 teisest lõigust tulenevat kohustust lahendada talle esitatud asjad mõistliku aja jooksul, siis on sanktsioon sellise rikkumise eest Üldkohtule esitatav kahju hüvitamise nõue, kusjuures selline nõue on vastupidi apellandi väidetule tõhus õiguskaitsevahend. Seega ei saa nõuet hüvitada kahju, mis on tekkinud seetõttu, et Üldkohus ei ole teinud lahendit mõistliku aja jooksul, esitada apellatsioonkaebuse raames otse Euroopa Kohtule, vaid see tuleb esitada Üldkohtule endale (vt eelkõige kohtuotsused, 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España *vs.* komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 66; 9.10.2014, ICF *vs.* komisjon, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 57, ning 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe *vs.* komisjon, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punktid 17 ja 18).

82 Üldkohus, kellel on selleks pädevus ELTL artikli 256 lõike 1 alusel ja kellele on esitatud kahju hüvitamise nõue, on kohustatud sellise nõude üle otsustama erinevas kooseisus kui see, mis lahendas selle menetluse aluseks olnud vaidlust, mille kestust kritiseeritakse (vt eelkõige kohtuotsused, 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España *vs.* komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 67; 9.10.2014, ICF *vs.* komisjon, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 58, ning 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe *vs.* komisjon, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 19).

83 Samas, kui on ilmne, ilma et pooled peaksid selle kohta täiendavaid tõendeid esitama, et Üldkohus rikkus piisavalt selgelt oma kohustust lahendada kohtuasi mõistliku aja jooksul, võib Euroopa Kohus selle asjaolu tuvastada (vt eelkõige kohtuotsused, 9.10.2014, ICF *vs.* komisjon, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 59, ja 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe *vs.* komisjon, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 20).

84 Käesoleval juhul on see nii. Üldkohtu menetluse kestus ehk ligikaudu viis aastat ja üheksa kuud, mis täpsemalt sisaldab ligikaudu nelja aasta ja kahe kuu pikkust ajavahemikku, mis – nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 90–92 – ilma ühegi menetlustoiminguta kulus kirjaliku menetluse lõpust suuliste seisukohtade esitamiseni kohtuistungil, ei saa olla seletatav ei kohtuasja laadi või keerukuse ega ka selle kontekstiga.

85 Käesoleva kohtuotsuse punktis 81 esitatud kaalutlustel tuleb aga käesoleva väite teine osa tagasi lükata.

86 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse kolmas väide tervikuna tagasi lükata.

Neljas väide, et rikutud on Üldkohtu kodukorra, Üldkohtu menetluses kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõiget 2

87 Neljanda väitega leiab apellant, et Üldkohus rikkus Üldkohtu kodukorra, kohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõiget 2, mõistes kohtukulud välja PROAS-ilt, samas kui ta oleks pidanud, võttes arvesse asjaolu, et mõlema poole argumendid lükati tagasi, jaotama kohtukulud nende vahel ära.

88 Sellega seoses on väljakujunenud kohtupraktikas asutud seisukohale, et olukorras, kus apellatsioonkaebuse kõik teised väited on tagasi lükatud, tuleb väited Üldkohtu kohtukulusid puudutava otsuse väidetava õigusvastasuse kohta Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 teise lõigu alusel, mille kohaselt ei saa apellatsioonkaebuse aluseks olla üksnes kohtukulude summa või see, kumba poolt on kohustatud neid tasuma, vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata (vt selle kohta kohtumäärus, 13.1.1995, Roujansky *vs.* nõukogu, C-253/94 P, EU:C:1995:4, punktid 13 ja 14, ning kohtuotsus, 2.10.2014, Strack *vs.* komisjon, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkt 151).

89 Kuna apellandi apellatsioonkaebuse esimesed kolm väidet lükati tagasi, tuleb viimane väide kohtukulude jaotamise kohta seega vastuvõetamatuks tunnistada.

90 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

91 Kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.

92 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

93 Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude väljamõistmist PROAS-ilt ja viimane on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Productos Asfálticos (PROAS) SA-lt.

Allkirjad